

Valerija Pukl

Osnovna šola Vransko

NADARJENI – IZZIV ZA BOLJ KAKOVOSTEN POUK ALI KAKO USTVARJATI NADPOVPREČNEŽE?

*V vsakem od nas je kralj,
spregovorite z njim
in prišel vam bo naproti.
M. Ferguson*

Na naši šoli se že nekaj let sistematično ukvarjamo s kakovostjo vzgojno-izobraževalnega procesa, in sicer z vidika potreb današnjega časa.

Zaradi bliskovitega tehnološkega napredka znanje namreč spreminja svojo naravo in je otroke treba oborožiti predvsem z znanjem za življenje, s sposobnostmi reševati lastne težave, hkrati pa razviti spretnost učinkovitega sporazumevanja in dobrih medčloveških odnosov.

Skratka, kako od poslušnega ponavljanja k razvijanju sposobnosti za sodelovanje in komuniciranje. Kako prebuditi v njih zaupanje vase in samozavest, da bodo znali neodvisno odločati in ustvarjalno razmišljati. Ne obupati, temveč vztrajno iskati rešitve ... Ob tem pa razviti tudi občutek odgovornosti – do sebe in drugih.

To pomeni, da ne more biti v ospredju šole zgolj cilj, da učenci znanje vrednotijo le z vidika možnosti unovčenja, temveč tudi moralnega presojanja. To pa je modrostno znanje, o katerem govorita tako Ozvald (1927) kot Marentič - Požarnik (2000, 165).

Kako torej do takšnega znanja, ob tem pa upoštevati enkratnost vsakega posameznika in njegove potenciale?

S tem vprašanjem smo se ukvarjali še posebno poglobljeno v okviru državnega projekta Spodbujanje razvoja nadarjenih otrok, ki ga je vodila Tanja Bezić.

PREDSTAVITEV ŠOLE

Smo podeželska dvooddelčna šola s podružnično šolo Tabor in dvema enotama vrtca. Z letošnjim šolskim letom smo postali 9-letna šola.

V stoletni šoli, odeti v mavrične barve, se učenci počutijo domače, le škoda, da se jih mora v šolo voziti kar 80 %.

Prelepa okolica šole z drevesnim nasadom ob igrišču, urejenimi nasadi zdravilnih zelišč in gozdno učno potjo daje učencem učilnico na prostem, hkrati pa tudi poučen sprehod ob naravnih in zgodovinskih znamenitostih.

V viziji naše šole smo zapisali, da bomo uspešni le, če se bomo v prizadevanjih za naš skupni cilj medsebojno sinergično povezali, pri čemer bo vsakdo daroval najboljše, kar premore. Torej timski pristop in spodbujanje sposobnosti pri vsakem posamezniku je osnovna opredelitev, s katero gradimo šolo 21. stoletja.

PROJEKT ZA NADARJENE MOČNO POSPEŠI VPELJEVANJE SPREMENB V IZOBRAŽEVALNEM SISTEMU ŠOLE

Na podlagi razvojnega načrta šole za delo z učenci s posebnimi potrebami je nastal operativni načrt izvajanja in spremljanja programa za delo z nadarjenimi učenci.

Vzporedno smo načrtovali ustrezno izobraževanje nosilcev in izvajalcev programov ter vseh učiteljev.

Obogatitveni program je obsegal: dodatni pouk pri nemškem jeziku, računalniški krožek in sobotno šolo. Vsak učitelj je izdelal svoj operativni in akcijski načrt za spremljanje učinkov in sprotno spopolnjevanje programov.

Sama pa sem izdelala načrt spremljanja pouka na podlagi načrtovanega uvajanja sprememb.

KRATKA PREDSTAVITEV OBOGATITVENIH PROGRAMOV

Program dodatnega pouka nemškega jezika je učitelj oblikoval skupaj z učenci in pri tem izhajal iz interesov otrok. Cilj je bil usmerjen v razvijanje sposobnosti za medkulturno razumevanje, in sicer z izbranimi temami. Učenci so v delavnicah aktivno uporabljali nemški jezik, saj so si med drugim dopisovali z učenci v tujini, na koncu pa izdali časopis.

Pri računalniškem krožku so učenci spoznavali različne računalniške programe, ki so jih nato spopolnili s svojo ustvarjalnostjo: izdelavo projektnih nalog na različne teme, oblikovanjem časopisa in lastne spletne strani, ki so jo objavili na internetu.

V sodobni šoli so izvedli naslednje ustvarjalne delavnice za učence od 5.–8. razreda: kiparsko, za osebnostno rast, meteorološko – vreme, za mlade pesnike – prvi pesniški poskusi, za mlade biologe – vrednotenje gozda nekoliko drugače, za mlade geografe

Navedeno si prizadevamo doseči z različnimi vzgojnimi projekti šole, kot so: Ločevanje odpadkov, Energija – varčevanje in iskanje alternativnih virov, Človeška energija – pridobivanje in pozitivna izraba

(nenasilje), Žarek upanja – spodbujanje učencev k dobrodelnim akcijam in v prostovoljno socialno delo, Naj eko razred – tekmovanje za najbolj urejen razred (po okolju in drugih prizadevanjih učencev), Samopodoba učencev – projekt za učence predmetne stopnje ipd.

Poleg tega organiziramo vsako leto s sodelovanjem staršev in gostov teden otroka po njihovi meri, razpisujemo literarne natečaje, organiziramo literarni večer in okroglo mizo o perečih problemih mladih.

Vse te aktivnosti uspešno potekajo zato, ker so tako učenci kot starši dejavno vključeni v soustvarjanje celotnega šolskega programa – zagotovljenega in obogatitvenega.

Zavedamo se, da so lahko otroci mnogo zmogljivejši, če prevzamejo starši del odgovornosti zanje in jim pomagajo pri razvijanju nekaterih spretnosti. Že nekaj let potekajo izobraževanja ali svetovanja za starše nadarjenih otrok in posebni posveti za starše tistih učencev, ki so vključeni v tekmovanja v znanju. Tako so pravila igre vsem znana in z medsebojnim sodelovanjem so dosežki mnogo boljši.

Le v spodbudni in ustvarjalni klimi je prostor za demokratično in konstruktivno komunikacijo, ki spodbuja kritičen dialog in kompromisne rešitve.

In le tako so učitelji uspešni in motivirani za delo, se dobro počutijo in so samozavestni – zato pa tudi dober vzor učencem.

Spremljanje pouka je potekalo predvsem v obliki medsebojnih hospitacij, analiza in vrednotenje pa v okviru strokovnih aktivov. Kar 42 % učiteljev je bilo hkrati vključenih tudi v obogatitveni program, ki smo ga spremljali po metodi akcijskega raziskovanja.

Načrtno razvijanje otrokovih sposobnosti je potrebno tako pri pouku kot zunajšolskih dejavnostih.

Medsebojno oplajanje metod, postopkov in oblik učenja je potekalo spontano, kar ocenjujem za največji dosežek tega projekta.

Analiza dosežkov na tekmovanjih v znanju in drugih natečajih prav tako kaže vidnejši napredek v zadnjih dveh letih, dvignila pa se je tudi raven splošne izobrazbe in uporabnega znanja.

Evalvacija celotnega projekta pri učencih, starših in učiteljih je pokazala izjemno dobre rezultate, predvsem pa pozitivno klimo za nadaljnje delo z nadarjenimi.

NAMESTO SKLEPA

Zapisane spremembe so ideal – vizija šole za 21. stoletje, pa vendarle jih je prav projekt za nadarjene močno pospešil. Po mnenju dr. Roberta Reasonerja sedanje metode izobraževanja preprosto niso primerne za naš čas, ki zahteva povečano ustvarjalnost, voditeljske sposobnosti, iniciativnost in zmožnost za trajno učenje. Dodaja še, da si je treba nujno prizadevati za povečanje človekovih sposobnosti, ki jih danes mladi vse preveč izgubljajo z drogiranjem in nesposobnostjo za razumevanje z drugimi.

Šola prihodnosti mora biti torej usmerjena v ustvarjanje nadpovprečnežev, ki bodo samozavestni, bolj sodelovalni kot tekmovalni, ki bodo znali kritično misliti, reševati svoje in skupne težave, biti sočutni in sploh ustvarjalno bivati. Le tako bo mogoče graditi svetlo skupnost srečnih, uspešnih in duhovno razvitih posameznikov.

LITERATURA

Ferbežar, J. (1996) Priporočila Sveta Evrope o izobraževanju nadarjenih otrok. V: *Informacije*. Ljubljana: Republiški zavod za zaposlovanje.

Gardner, H. (1995) *Razsežnosti uma*. Teorija o več inteligencah. Tangram, Ljubljana.

Jaušovec, N. (1991) *Kako uspešno reševati probleme*. DZS, Ljubljana.

Jaušovec, N. (1993) *Naučiti se misliti*. Educa, Nova Gorica.

Ozvald, K. 1927. *Kulturna pedagogika*. Kažipot za umevanje včlovečenja. Slovenska šolska matica. Ljubljana.

Petrović - Jesenovac, B. (2000). Stvaritelj nadpovprečnežev. V: *Ona*, 2, 11–14.

